

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY –HISTORIA
KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Czas w historii	Uczeń zna: - sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie - wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji - rzymski system zapisywania liczb Uczeń rozumie: - pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie - zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego	Uczeń rozumie: - pojęcia: prehistoria, epoka Uczeń potrafi: - wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii - wymienić epoki należące do prehistorii i historii - przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych	Uczeń rozumie: - pojęcie: chronologia Uczeń potrafi: - wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny		
2. Od myśliwych do rolników	Uczeń rozumie: pojęcie: rewolucja neolityczna Uczeń potrafi:	Uczeń rozumie: pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło	Uczeń zna: podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu Uczeń potrafi:	Uczeń zna: ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu	Uczeń rozumie: znaczenie rewolucji neolitycznej

	• zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu • porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym	Uczeń potrafi: • wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej	• wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu • wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną	Uczeń potrafi: • scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu	
3. Cywilizacje Sumerów, doliny Indusu i Chin	Uczeń zna: • nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje Uczeń rozumie: • pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny)	Uczeń rozumie: • pojęcie: pismo obrazkowe Uczeń potrafi: • wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji	Uczeń rozumie: • pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo Uczeń potrafi: • wymienić osiągnięcia Sumerów	Uczeń rozumie: • pojęcia: cywilizacja, podział pracy Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania mieszkańców doliny Indusu oraz Chin	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów
4. Starożytny Egipt	Uczeń rozumie: • pojęcia: państwo, faraon, monarchia Uczeń potrafi: • zlokalizować w czasie i przestrzeni	Uczeń zna: • system sprawowania władzy w Egipcie • organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie • rodzaje pisma stosowane	Uczeń rozumie: • pojęcie: danina • na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym	Uczeń rozumie: • pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja • z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona	Uczeń rozumie: • pojęcie: monarchia despotyczna Uczeń potrafi: • scharakteryzować funkcjonowanie państwa

	cywilizację starożytnego Egiptu • przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie • rozpoznać starożytne pismo egipskie	w starożytnym Egipcie Uczeń rozumie: • pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus Uczeń potrafi: • umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie • wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu	Uczeń potrafi: • wymienić uprawnienia faraona • wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze	Uczeń potrafi: • dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej • scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie	egipskiego
5. Wierzenia starożytnych Egipcjan	Uczeń zna: • głównych bogów starożytnego Egiptu Uczeń rozumie: • pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida	Uczeń potrafi: • scharakteryzować system wierzeń w Egipcie	Uczeń rozumie: • pojęcia: balsamowanie, sarkofag Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon • opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne	Uczeń potrafi: • przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy • przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego	Uczeń rozumie: • pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych Uczeń potrafi: • wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok • omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
6. Starożytny Izrael	Uczeń zna: • postacie: Abrahama, Dawida, Salomona Uczeń rozumie: • pojęcia: Biblia, monoteizm (jedyńbóstwo), Stary Testament, Nowy	Uczeń zna: • symbole judaizmu Uczeń rozumie: • pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael • dwoistość znaczenia słowa Żydzi	Uczeń rozumie: • pojęcia: Biblia hebrajska, Tora Uczeń potrafi: • wyjaśnić znaczenie Biblii • podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską	Uczeń zna: • daty związane z dziejami Żydów Uczeń rozumie: • pojęcie: tzw. niewola babilońska • z czego wynika ostrożność, z jaką	Uczeń potrafi: • opowiedzieć o losach narodu żydowskiego

	Testament, judaizm, Dekalog Uczeń potrafi: - wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem - wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę	Uczeń potrafi: - zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów - scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu		historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego Uczeń potrafi: ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości	
Początki cywilizacji (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
7. Demokracja ateńska	Uczeń zna: - postać: Peryklesa Uczeń rozumie: - pojęcia: polis, demokracja - na czym polegała demokracja ateńska Uczeń potrafi: - zlokalizować na mapie Grecję i Ateny	Uczeń rozumie: - pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm - na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej Uczeń potrafi: - umieścić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej	Uczeń rozumie: - pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy Uczeń potrafi: - scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji - przedstawić procedurę ostracyzmu - porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim	Uczeń zna: - organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich Uczeń rozumie: - dlaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa Uczeń potrafi: - scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich - dostrzec różnice między demokracją	Uczeń potrafi: scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji

				ateńską a demokracją współczesną	
8. Mitologia grecka	Uczeń zna: • najważniejszych bogów greckich Uczeń rozumie: • pojęcie: bogowie olimpijscy Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Olimp • wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów	Uczeń zna: • bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa Uczeń rozumie: • pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Delfy • wymienić główne cechy religii starożytnych Greków	Uczeń zna: • dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy Uczeń potrafi: • scharakteryzować system wierzeń w Grecji	Uczeń rozumie: • pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia Uczeń potrafi: • przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci	Uczeń rozumie: • rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia Uczeń potrafi: • wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
9. Na olimpijskim stadionie	Uczeń zna: • datę: 776 p.n.e. Uczeń rozumie: • pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Olimpię • przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie	Uczeń zna: • dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk olimpijskich Uczeń rozumie: • pojęcia: dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny Uczeń potrafi: • wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich • dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność	Uczeń zna: • zasady obowiązujące zawodników uczestniczących w starożytnych igrzyskach olimpijskich Uczeń potrafi: • przedstawić zasady organizacji igrzysk	Uczeń rozumie: • pojęcia: pokój boży, atleci • cele wychowania starożytnych Greków Uczeń potrafi: • wskazać budowle odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk	Uczeń rozumie: • pojęcia: gimnazjon, stadion • rolę i charakter igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich

10. Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?	Uczeń zna: - postacie: Fidiasza, Homera Uczeń rozumie: - pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia Uczeń potrafi: - opisać wygląd ateńskiego Akropolu - wskazać różnice między grecką tragedią a komedią	Uczeń zna: - postać: Sokratesa Uczeń rozumie: - pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody - co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru - wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie - dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę	Uczeń rozumie: - pojęcie: maska Uczeń potrafi: - opisać wygląd starożytnego teatru greckiego - wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim	Uczeń zna: - postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedesesa, Hipokratesa Uczeń potrafi: - opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru - wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków - ocenić dokonania starożytnych Greków	Uczeń potrafi: - streścić <i>Iliadę</i> i <i>Odyseję</i> - omówić działalność Sokratesa
Starożytna Grecja (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
11. Od republiki do cesarstwa	Uczeń zna: - daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. - postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta Uczeń rozumie: - pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika,	Uczeń zna: - bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa Uczeń rozumie: - pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta	Uczeń zna: - daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. - legendę o założeniu Rzymu Uczeń rozumie: - pojęcie: arystokracja Uczeń potrafi: - opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej	Uczeń potrafi: - przedstawić organizację republiki rzymskiej - przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego	Uczeń rozumie: - różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa Uczeń potrafi: - porównać republikę rzymską i demokrację ateńską

	cesarstwo Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Italię i Rzym • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie	Uczeń potrafi: • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty			
12. Społeczeństwo antycznego Rzymu	Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu	Uczeń potrafi: • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników	Uczeń zna: • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci Uczeń potrafi: • określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwoleńców w rzymskim społeczeństwie	Uczeń zna: • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie Uczeń potrafi: • wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwoleńców • opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny	Uczeń potrafi: • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności
13. Osiągnięcia starożytnych Rzymian	Uczeń rozumie: • pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Koloseum) Uczeń potrafi: • wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty	Uczeń zna: • przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian Uczeń rozumie: • pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina	Uczeń rozumie: • pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie • znaczenie dróg w starożytnym Rzymie Uczeń potrafi: • opisać wygląd Forum Romanum • zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie</i>	Uczeń potrafi: • scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu • przedstawić sposób budowy akweduktu • wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi	Uczeń zna: • postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej

		Uczeń potrafi: • wyjaśnić, do czego służyły termy i cyrki • dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność	drogi prowadzą do Rzymu		
14. Narodziny chrześcijaństwa	Uczeń zna: • daty: 6 p.n.e., 30 n.e. • postać: Jezusa Chrystusa Uczeń rozumie: • pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Palestynę • opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa	Uczeń zna: • daty: 64, 313, 380 • wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników Uczeń rozumie: • pojęcie: apostoł Uczeń potrafi: • wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian • przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan • zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w.	Uczeń zna: • postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan	Uczeń zna: • postacie: św. Pawła, św. Piotra Uczeń rozumie: • przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań	Uczeń potrafi: • opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
Antyczny Rzym (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

15. Cesarstwo bizantyjskie	Uczeń zna: • daty: 476, 1453 • postać: Justyniana I Wielkiego • podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym Uczeń rozumie: • pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny • przyczyny rozłamu chrześcijaństwa Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Konstantynopol • wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego	Uczeń zna: • przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią Uczeń rozumie: • pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele Uczeń potrafi: • umiejscowić w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego • wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury • opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury	Uczeń zna: • datę: 1054 Uczeń rozumie: • pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana Uczeń potrafi: • opisać wygląd świątyni Hagia Sophia • scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami	Uczeń zna: • datę: 395 Uczeń rozumie: • pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, klątwa Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego • przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego • przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej	Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola • ocenić postać Justyniana Wielkiego
16. Początki islamu	Uczeń zna: • datę: 622 • postać: Mahometa Uczeń rozumie: • pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Półwysep Arabski,	Uczeń zna: • zasady islamu • przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej Uczeń rozumie: • pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) Uczeń potrafi: • opisać warunki naturalne panujące na	Uczeń rozumie: • pojęcia: Al-Kaba, hidżra • rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu Uczeń potrafi: • scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. • wyjaśnić, co	Uczeń rozumie: • pojęcia: kalif, kalifat • wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów Uczeń potrafi: • scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu • dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem

	Mekkę i Medynę • zlokalizować na mapie podboje dokonane przez Arabów od VII do IX w.	Półwyspie Arabskim • opowiedzieć o podbojach arabskich • wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim	zadecydowało o sukcesach podbojów arabskich • zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów • dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę	• opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej	
17. Państwo Karola Wielkiego	Uczeń zna: • postać: Karola Wielkiego Uczeń rozumie: • pojęcie: odrodzenie karolińskie Uczeń potrafi: • wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego	Uczeń rozumie: • przyczyny, które skłoniły Chłodwiga do przyjęcia chrztu Uczeń potrafi: • wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków • określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków • wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie	Uczeń zna: • daty: 756, 800 • postacie: Chłodwiga, Pepina Krótkiego Uczeń potrafi: • opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego • przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego	Uczeń rozumie • pojęcie: sztuki wyzwolone Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego • scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego	Uczeń rozumie: • znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców Uczeń potrafi: • porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim • ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej
18. Nowe państwa w Europie	Uczeń zna: • datę: 843 • postać: Ottona I • postanowienia traktatu w Verdun Uczeń rozumie: • pojęcie: Słowianie Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie państwa powstałe	Uczeń rozumie: • pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego • zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe	Uczeń zna: • datę: 962 • postacie: Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego • największe zagrożenia dla wczesno-średniowiecznej Europy Uczeń rozumie: • pojęcie: Normanowie	Uczeń zna: • datę: 955 Uczeń potrafi: • przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w. • przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego • scharakteryzować	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec i Królestwa Węgier

	w wyniku postanowień traktatu w Verdun wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w.	w Europie od IX w.	Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego - opowiedzieć o dokonaniach Ottona I	relacje między Słowianami a władcami niemieckimi	
19. Walka cesarza z papieżem	Uczeń zna: - postacie: Grzegorza VII, Henryka IV - postanowienia ugody w Wormacji Uczeń rozumie: - pojęcie: inwestytura - istotę sporu o inwestyturę Uczeń potrafi: - przedstawić poglądy Grzegorza VII na temat pozycji papieża w Europie - przedstawić poglądy Henryka IV na temat pozycji cesarza w Europie	Uczeń zna: - datę: 1122 Uczeń rozumie: - istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę	Uczeń zna: - daty: 1059, 1077 Uczeń rozumie: - pojęcie: konklawe Uczeń potrafi: - scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele	Uczeń rozumie: - pojęcia: pastorał, reforma kluniacka, kardynał, antypapież Uczeń potrafi: - wyjaśnić założenia reformy kluniackiej	Uczeń potrafi: - przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w. - opisać przebieg sporu o inwestyturę
20. Wyprawy krzyżowe	Uczeń zna: - postać: Urbana II - nazwy zakonów rycerskich utworzonych przez krzyżowców Uczeń rozumie: - pojęcia: krucjata (wyprawa krzyżowa), zakon rycerski - cele istnienia zakonów	Uczeń zna: - daty: 1095, 1096, 1099 Uczeń rozumie: - pojęcie: Turcy seldżuccy - znaczenie Jerozolimy dla wyznawców trzech wielkich religii monoteistycznych Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny	Uczeń rozumie: - pojęcie: krzyżowiec Uczeń potrafi: - przedstawić przebieg pierwszej krucjaty	Uczeń zna: - daty: 1204, 1291 Uczeń rozumie: - pojęcie: rekonkwista Uczeń potrafi: - wyjaśnić okoliczności, w jakich Jerozolima i Palestyna znalazły się w rękach Turków seldżuckich	Uczeń potrafi: - scharakteryzować organizację państw założonych przez krzyżowców - przedstawić przebieg i skutki czwartej wyprawy krzyżowej

	rycerskich Uczeń potrafi: wskazać na mapie państwa założone na Bliskim Wschodzie przez krzyżowców	krucjat przedstawić skutki wypraw krzyżowych		wyjaśnić, co wydarzyło się na synodzie w Clermont	
Czasy średniowiecza (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
21. Feudalna Europa	Uczeń zna: - stany średniowiecznego społeczeństwa Uczeń rozumie: - pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm Uczeń potrafi: - przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala	Uczeń zna: - ramy chronologiczne feudalizmu - podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym Uczeń rozumie: - pojęcia: suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne - zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: - przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym	Uczeń rozumie: - pojęcie: ciężkozbrojny Uczeń potrafi: - określić cechy charakterystyczne feudalizmu - wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna	Uczeń rozumie: - wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: - przedstawić proces kształtowania się rycerstwa	Uczeń potrafi: ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego
22. Na rycerskim zamku	Uczeń rozumie: pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy	Uczeń zna: najważniejsze elementy zabudowy średnio-	Uczeń zna: elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza	Uczeń rozumie: rolę Kościoła w zmianie wizerunku	Uczeń potrafi: opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość

	Uczeń potrafi: • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza	wiecznego zamku Uczeń rozumie: • pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich	Uczeń rozumie: • pojęcia: paż, giermek Uczeń potrafi: • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem	średniowiecznego rycerza Uczeń potrafi: • scharakteryzować zamek średniowieczny • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie	pasowania na rycerza
23. Średniowieczni mieszczenie i chłopci	Uczeń zna: • najważniejsze budowlę średniowiecznego miasta • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów Uczeń rozumie: • pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech Uczeń potrafi: • wyjaśnić, czym	Uczeń zna: • grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto Uczeń rozumie: • pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina Uczeń potrafi: • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem • przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych • wyjaśnić znaczenie cechów w życiu	Uczeń rozumie: • pojęcia: prawa miejskie, sołtys Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi	Uczeń rozumie: • pojęcia: czeladnik, majstersztyk Uczeń potrafi: • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu	Uczeń potrafi: • opisać wygląd średniowiecznego miasta • porównać kulturę miejską z kulturą rycerską

	różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi	gospodarczym miasta			
24. Duchowieństwo i kultura średniowiecza	Uczeń zna: • nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie Uczeń rozumie: • pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie Uczeń potrafi: • wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu	Uczeń zna: • cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie: • pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet Uczeń potrafi: • odróżnić styl romański od gotyckiego • podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim • wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety	Uczeń zna: • ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie: • pojęcie: zakon żebraczy Uczeń potrafi: • opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen • wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów	Uczeń zna: • postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu • główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów Uczeń rozumie: • pojęcie: reguła • znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa Uczeń potrafi: • ocenić rolę uniwersytetów	Uczeń rozumie: • wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów
Społeczeństwo średniowiecznej Europy (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
25. Początki	Uczeń zna: • daty: 966, 972	Uczeń zna: • datę: ok. 960	Uczeń zna: • postać: Hodona	Uczeń potrafi: • przedstawić organizację	Uczeń potrafi: • przedstawić polityczne

Polski	• postacie: Mieszka I, Dobrawy • nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. • legendy dotyczące początków państwa polskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania • wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski • wskazać na mapie Cedyń	• ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce Uczeń rozumie: • pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, drużyna • dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I • znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka • wymienić tereny podbite przez Mieszka I	• grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie • przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka	państwa Mieszka I	i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu
26. Polska Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: • daty: 1000, 1025 • postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha • decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża Uczeń rozumie:	Uczeń zna: • datę: 997 • postać: Ottona III Uczeń rozumie: • pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej	Uczeń zna: • daty: 1002–1018 Uczeń rozumie: • pojęcie: wojna podjazdowa • przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus	Uczeń zna: • daty: 1004, 1018 Uczeń potrafi: • ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego • przedstawić przebieg, przyczyny i skutki wyprawy na Kijów • ocenić polityczne znaczenie koronacji	Uczeń rozumie: • rolę i znaczenie drużyny książęcej Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen

	- pojęcie: zjazd gnieźnieński Uczeń potrafi: - opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim - wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r.	Uczeń potrafi: - wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego - przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego	Uczeń potrafi: - przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej - przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego		polsko-niemieckich w latach 1002–1018 ocenić dokonania Bolesława Chrobrego
27. W najdawniejszej Polsce	Uczeń zna: - przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów	Uczeń zna: - zadania drużyny książęcej Uczeń potrafi: - przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. - przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń zna: - produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski Uczeń rozumie: - zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka Uczeń potrafi: - opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim	Uczeń potrafi: - przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów - opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń potrafi: - scharakteryzować państwo pierwszych Piastów - ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
28. Upadek i odbudowa państwa	Uczeń zna: - datę: 1031 - postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława Uczeń potrafi: - wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II - przedstawić skutki	Uczeń zna: - daty: 1038, 1058, 1076 Uczeń rozumie: - pojęcie: powstanie ludowe Uczeń potrafi: - synchronizować wydarzenia w Polsce z wydarzeniami w Europie	Uczeń potrafi: - omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela - omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów	Uczeń zna: - daty: 1039, 1079 - postać: Brzetysława Uczeń potrafi: - opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II - ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza	Uczeń potrafi: scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego

	powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie	Zachodniej w XI w. • przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem		Henryka IV	
29. Polska Bolesława Krzywoustego	Uczeń zna: • datę: 1138 • postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla • władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. Uczeń rozumie: • pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej • wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej	Uczeń zna: • daty: 1108, 1109 • postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V Uczeń potrafi: • przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał • wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława • wskazać na mapie Głogów • przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej • wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej	Uczeń zna: • daty: 1079, 1102 • pojęcie: trybut Uczeń potrafi: • wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana • przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami	Uczeń rozumie: • dlaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami • przedstawić okoliczności podboju Pomorza	Uczeń potrafi: • wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego • ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego
Polska pierwszych Piastów (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
30. Rozbicie dzielnicowe	Uczeń zna: • daty: 1228, 1230 • postać: Konrada	Uczeń zna: • postać: Władysława Wygnąca	Uczeń zna • daty: 1190, 1283	Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności wygnania	Uczeń potrafi: • scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego

Polski	Mazowieckiego - ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski Uczeń rozumie: - pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich - wskazać na mapie ziemię chełmińską	- przyczyny upadku zasady senioratu Uczeń rozumie: - pojęcie: Inflanty Uczeń potrafi: - wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego - przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski	Uczeń rozumie: - dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego Uczeń potrafi: - wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego - scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach	Władysława z Polski opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa	- przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego - ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego
31. Polska w XIII wieku	Uczeń rozumie: - pojęcie: kolonizacja niemiecka Uczeń potrafi: - określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej - wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką - przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej	Uczeń zna: - postać: Henryka Brodatego - podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim Uczeń rozumie: - pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu - na czym polegała lokacja na prawie niemieckim Uczeń potrafi: - wskazać szanse	Uczeń rozumie: - pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna Uczeń potrafi: - przedstawić politykę Henryka Brodatego - wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich	Uczeń rozumie: - przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie Uczeń potrafi: - scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. - dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego ażywieniem gospodarczym	Uczeń potrafi: przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.

		i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu			
32. Dążenie do jedności państwa	Uczeń potrafi: - wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich - wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich	Uczeń zna: - datę: 1241 - postać: Henryka Pobożnego Uczeń rozumie: - pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) Uczeń potrafi: - porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem	Uczeń zna: - postać: Wincentego Kadłubka Uczeń rozumie: - znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu jednoczenia ziem polskich Uczeń potrafi: - opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Legnicą - opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego	Uczeń zna: - daty: 1238, 1240 - postać: Czyngis-chana Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie - scharakteryzować rolę Kościoła w procesie jednoczenia ziem polskich	Uczeń potrafi: ocenić rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich
33. Zjednoczona Polska	Uczeń zna: - datę: 1320 - postać: Władysława Łokietka Uczeń potrafi: - wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka	Uczeń zna: - daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 - postać: Przemysła II Uczeń rozumie: - pojęcie: rzeź Gdańska Uczeń potrafi:	Uczeń zna: - daty: 1295, 1305, 1327–1332 - postać: Wacława II Uczeń rozumie: - pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu	Uczeń potrafi: scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332	Uczeń potrafi: ocenić panowanie Władysława Łokietka

	i pozostające poza granicami państwa	• wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II • wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II • wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka	Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II • scharakteryzować rządy Wacława II		
34. Polska Kazimierza Wielkiego	Uczeń zna: • daty: 1333, 1364, 1370 • postać: Kazimierza Wielkiego Uczeń rozumie: • pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie Uczeń potrafi: • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego • wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej	Uczeń zna: • datę: 1343 • najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. • postanowienia pokoju w Kaliszu Uczeń rozumie: • pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna Uczeń potrafi: • wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie	Uczeń zna: • wyrok sądu papieskiego w Warszawie Uczeń rozumie: • pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju	Uczeń zna: • daty: 1339, 1340 Uczeń potrafi: • scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego • omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej	Uczeń potrafi: • scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej • ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej
Polska rozbita na dzielnice i zjednoczona (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

35. Unia Polski z Litwą	Uczeń zna: • daty: 1370, 1385, 1386 • postaci: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie Uczeń rozumie: • pojęcie: unia personalna Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii	Uczeń zna: • datę: 1384 • postać: Ludwika Węgierskiego • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego Uczeń rozumie: • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami • wskazać na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie	Uczeń zna: • datę: 1400 Uczeń rozumie: • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej	Uczeń rozumie: • pojęcie: bojarzy Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w.	Uczeń potrafi: • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej
36. Wielka wojna z zakonem krzyżackim	Uczeń zna: • daty: 1409–1411, 15 VII 1410, 1411 • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: • znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny	Uczeń potrafi: • przedstawić relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii • dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków	Uczeń rozumie: • dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego Uczeń potrafi: • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem	Uczeń potrafi: • ocenić skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego

	• pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Grunwald • wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego	z zakonem krzyżackim	pod Grunwaldem		
37. Synowie Jagiełły	Uczeń zna: • daty: 1454, 1466 • postacie: Władysław Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk • okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna • postanowienia drugiego pokoju toruńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie • charakter monarchii Jagiellonów Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • daty: 1444, 1453 Uczeń rozumie: • pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie • charakter monarchii Jagiellonów Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami	Uczeń zna: • datę: 1440 Uczeń rozumie: • pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne Uczeń potrafi: • lokalizować na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej	Uczeń zna: • daty: 1434, 1447, 1462 Uczeń rozumie: • znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgarami oraz z Litwą Uczeń potrafi: • wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. • przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgarami • wyjaśnić okoliczności klęski w bitwie pod Warną • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom	Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg wojny z Turcją • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego

	wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej				
38. Od rycerstwa do szlachty	Uczeń zna: - stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia Uczeń rozumie: - pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, posłowie, sejm walny Uczeń potrafi: - wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce	Uczeń zna: - treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie - treść konstytucji <i>Nihil novi</i> Uczeń rozumie: - pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa - przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce Uczeń potrafi: - wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego - wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej	Uczeń zna: - daty: 1374, 1422, 1430, 1433, 1454, 1505 Uczeń rozumie: - pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) - wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę - relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce Uczeń potrafi: - opisać wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego - opisać wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego	Uczeń rozumie: - pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki - związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie - znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> Uczeń potrafi: - scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego - wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego	Uczeń rozumie: - rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski Uczeń potrafi: - opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich - przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego - scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. - ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych

39. Polska i Litwa w XV wieku	Uczeń zna: - postać: Mikołaja Kopernika Uczeń rozumie: - pojęcie: tolerancja religijna Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania Mikołaja Kopernika	Uczeń zna: - postacie: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza - główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej Uczeń rozumie: - przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce Uczeń potrafi: - przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce - przedstawić dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza	Uczeń rozumie: - pojęcia: szkoła parafialna, szkoła katedralna Uczeń potrafi: - porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu - opisać wygląd ołtarza Wita Stwosza - scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza	Uczeń zna: - sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej Uczeń rozumie: - pojęcie: stypendium Uczeń potrafi: - przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa - scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza	Uczeń potrafi: ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu
Polska i Litwa (lekcja powtórzeniowa)					